

Ozir po slovanskem svetu.

Srbska národna vojska.

Popisal dr. Jan. Podliščekov.

Srbska národna vojska (armada) je jako lepa, a grozno strašno izgleda. Strašno izgleda zato, ker v nji so skoraj sploh silno veliki, da! po sežnji visoki možje, ki imajo zamokle, nekako črnkaste obraze in strašno dolge brke, podobne leverčnim repom. In ti velikani imajo vsi dobro smrtonosno orožje v rokah, katero v potrebjavati se od mladosti urijo. Národna vojska je pa lepa zato, ker velik, raven in plečnat mož je zmiraj lep, da-si je še tako črn in kosmat. Res, da tako lepe in strašno izgledajoče vojske ni je kmalu na svetu, kakor je srbska národna, kateri knez ni dal samo dobrega orožja v roke, nego jo je tudi lepo, nekako po vojniško, pa čisto národno oblekel. Vsa obleka je iz domačega črnega sukna in lepega belega platna; lepe črne kučme so iz kož domačih ovác. Poleti je národni vojniki v samih čednih belih gatah, in čez gate mu je dolga bela srajca; na nogah ima nogovice do kolena, v ktere so gate zatlačene, ki so pod kolenom lepo spodvezane sè zelenimi spodvezami, na katerih zelene kičanke visijo; na prsih nosi vojniki lep prsni iz domačega sukna, ki je ves obšit z lepimi zelenimi vzicami in se v dolge zelene dugmete zapenja. Pozimi ima národna vojska do kolena široke hlače iz domačega sukna, ki so pa pod kolenom ozke, da se nogi priležejo; suknene nogovice segajo do kolena, kjer so sè zelenimi kičankastimi spodvezami spodvezane. — Lična zimská suknya ima, kakor prsni, nekako huzarsk lik, vsa je lepo s zelenimi vzicami obšita in prešita in se zapenja v dolge zelene dugmete (knofe). Toda suknya je precej dalja kakor so huzarske suknye. Tudi lepi črni plašč je iz domačega sukna in ima kapuc za glavo pokriti. Se vé, da ima vsa národna vojska opanke, samo konjiki imajo do kolena dolge čevlje. Črne lepe kučme ima pa sploh vsa vojska. Te kučme so velike, v sredi preganjene, in tista polovina, na kateri je zelena kičanka na zeleni vzici obešena, na desno stran visí. Da! zimská in letna obleka narodne vojske tako je lična, da se popisati ne dá; le videti jo moraš, predragi čitatelj! Naj se skrijejo pred njo vse druge izmišljene dragocene evropske uniforme, ktere vojnika večkrat tako stiskajo, da debelo gleda.

Lepe národne vojske je kakih 150.000 mož, ki se pa v sili lahko do 200.000 mož pomnoži.

Delí se národna vojska v prvi in drugi oddelek. Prvi oddelek se mora vsako nedeljo in praznik zjutraj in popoldne v orožji uriti. Drugi oddelek je rezerva in obstaja iz starih, strašno brkastih, v orožji izvežbanih mož. V narodni vojski so vse struke vojská namestene. Tako so prebivalci mest sploh konjiki, topničarji in pioneri. Pioneri so skoraj sami Bulgari, kajti oni dobro umejo zemljo kopati in šance delati. Prebivalci bogatih ravnin so konjiki in pešci. Prebivalci planin in hribov so brdski (brdo = hrib) topničarji (Berg- oder Gebirgsartillerie) in streljaci. Prebivalci velikih rek so pontoniri, konjiki in pešci. Lepa národna vojska upraviteljstvu čisto nobenih stroškov ne prizadeva, pa je deželi dober varh. Kaj mislite, 150.000 mož, v vpotrebjevanji orožja vsake struke izučeni, nije šala! Vsak Srbin od 20. do 60. leta je vojniki. Konjiki imajo svoje konje in jih morajo sami izdržavati.

Srbska stoječa vojska ni velika, pa večje tudi treba ni, kajti stoječa vojska stane mnogo novcev. Srbska stoječa vojska je, rekel bi, neka vojna šola, v kateri se srbski fantje po tri leta v vpotrebjevanji orožja

razne struke obučavajo in potem v národno vojsko za učenike stopijo.

Al ne mislite, da je srbska narodna vojska iz samih priprostih seljakov. Nikakor ne! V nji so častniki (oficirji) in jo podučujejo taki, ki niso samo v beligradski vojni akademiji vojne nauke izvršili, nego so te nauke tudi po drugih vojnih akademijah podpolnjavali ali v Rusiji, Pruski, Francozki, Belgii, Angleški ali v Avstrii.

Rekel sem, da srbska stoječa vojska je majhna in da šteje le kakih 4000 — 6000 mož. In vendar mislim, da je še prevelika za srbsko državo, ktera svojo prihodnost samo v moči naroda, to je, v národni vojski ima. Tudi je srbska državna blagajnica prelahka, da bi môgla mnogo število stoječe vojske pod orožjem držati, a tega tudi treba ni, ker vsaki Srbin je vojniki in brani svoj dom in svoje otečestvo na svoje stroške iz svojega žepa, iz naroda- in domoljubja. Rekel sem gori, da je srbska državna blagajnica (kasa) lahka. Al težka, Bog me! nikakor ne more biti, kajti davki so tukaj tako majhni, da slobodno rečem: nikjer na svetu človek tako dobro in brez skrbi ne živi nego v Srbii! Res čudo je, da Srbija pri tako malih davkih svoje činovnike (uradnike) in svojo stoječo vojsko izdržuje, za národno in stoječo vojsko najbolje orožje napravlja, cerkve, šole in druga za narod potrebna poslopja zida, ceste, mostove, fabrike itd. napravlja, pa se vendar državna blagajnica ne zadolžuje.

Vojnik srbske stoječe vojske pa je po evropsko oblečen; vtaknjen je v dolge hlače, v kratkotesno suknyo in na glavi mu čepí mala nizka kapica. Vojnik stoječe vojske izgleda kakor evropski vojniki, je večidel tudi zbog mladosti brez brk in nima nikakor one strah dajoče ponositosti, nego narodni vojniki. Živi pa srbski vojniki stoječe vojske prav po gosposko; slobodno rečem, da ne jedna vojska ne živi tako dobro, nego srbska stoječa vojska. Vsaki vojniki dobiva na dan eno oko, to je, 2¹/₄ funta dobrega kruha iz čiste pšenice; opoldne in zvečer dobiva čorbe, mesa, krompirja, zelja itd. Ob nedeljah in praznikih streže se mu s pečenkami in drugimi mesnimi in moknatimi jeli; o velicih praznikih dobí dobrega vina obilo. Vrh tega dobí vsak vojniki na mesec sedem belih dvajsetic; sedem jih pa še skupi za dober kruh, kterege vojniki sam nikakor povžiti ne more in kterege vse rado kupuje. Srbski vojniki je vrlo varčen, trezen, živi in se vlada možki. Pijančevanje, postopanje in vlačuganje mu še znano ni; disciplina mu je nad vse.

Zgodovinske stvari.

B a t o ,

znamenovanje za najvišega glavarja pri nekdanjih Panonih.

Spisal Davorin Trstenjak.

(Konec.)

Poseben rod panonsk se tudi imenuje: Oseriates; že Šafařík je besedo razložil z „Ozero“, to je „See-anwohner.“ Oblika ozero, See, lacus, še se najde v rusčini; v litevskem jeziku ezeras, v latvijskem ezers, v slovenskem predjotovano: jezero, od osnove jéz = latinski osnovi: agger, Damm; toraj ozero — jézero, das umdämmte, oježeno.

Čudno je, da vsa panonska jezera imajo čisto slovenska imena, tako: Pelso, metath. pleso = jezero, Mutenum = Mutno, Muteno, turbidus, trübe; lacus albus se danes veli: bela bara. Mužnata okolica na desnem bregu Dunaja se veli: Antianae